

Yom Tov Part 1
Source Sheet by Jonathan Ziring

1. שמות י"ב ט"ו

(טז) וביום הראשון מקראתקדש וביום השביעי מקראתקדש יהיה לכם פלמלאכה לאיעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם :

(16) You shall celebrate a sacred occasion on the first day, and a sacred occasion on the seventh day; no work at all shall be done on them; only what every person is to eat, that alone may be prepared for you.

2. מגילה ז' בפי' ט"ו

מתני' אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד : גמ' הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש מ"ט דת"ק אמר קרא (שמות יב, טז) הוא ולא מכשיריו ור' יהודה (אמר) לכם לכם לכל צורכיכם ואידך נמי הכתיב לכם ולא לעובדי ככבים ולא לכלבים ואידך נמי הא כתיב הוא כתיב הוא וכתוב לכם כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב כאן במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב :

Mishna The previous mishna concluded with the formula: The difference between...is only, thereby distinguishing between the *halakhot* in two different cases. The following *mishnayot* employ the same formula and distinguish between the *halakhot* in cases unrelated to Purim and the Megilla. The first is: **The difference between Festivals and Shabbat** with regard to the labor prohibited on those days **is only in preparing food alone**. It is permitted to cook and bake in order to prepare food on Festivals; however, on Shabbat it is prohibited. gemara The Gemara infers **that with regard to the matter of actions that facilitate preparation of food**, e.g., sharpening a knife for slaughter, **this, Shabbat, and that, Festivals, are equal**, in that actions that facilitate preparation of food are prohibited. The Gemara comments: If so, **the mishna is not in accordance with the opinion of Rabbi Yehuda, as it is taught in a baraita: The difference between Festivals and Shabbat is only in preparing food. Rabbi Yehuda permits even actions that facilitate preparation of food on Festivals**. The Gemara elaborates. **What is the reason for the opinion of the first tanna?** It is as the **verse states**: “Except that which every person must eat, only that may be done for you” (Exodus 12: 16). **“That” is permitted, and not actions that facilitate it. And Rabbi Yehuda says: “For you” means for you, for all your needs**. The Gemara asks: **And for the other, first, tanna too, isn’t it written: “For you”?** The Gemara answers: He infers: **For you, and not for gentiles; for you, and not for dogs**. It is forbidden to perform labors for the sake of gentiles, or for animals, even if it is to feed them. The Gemara asks further: **And for the other tanna, Rabbi Yehuda, too, isn’t it written: “That,”** which is a restrictive term that limits the application of a particular *halakha*? The Gemara answers: **It is written: “That,”** which is restrictive, **and it is written: “For you,”** which is inclusive. Rabbi Yehuda resolves the conflict between the two: **Here**, the word: “That,” is referring to actions that **facilitate**, in which it is possible to perform them on the Festival eve but which are prohibited on the Festival; **there**, the phrase: “For you,” is referring to actions that **facilitate**, in which it is impossible to perform them on the Festival eve and which are permitted even on the Festival.

3. ביצה ל"ו בח' י"ב

מתני' כל שחייבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת חייבין עליו ביו"ט ואלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה ומעשר כל אלו ביו"ט אמרו קל וחומר בשבת אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד :

MISHNA: Any act for which one is liable due to a rabbinic decree made to enhance the character of Shabbat as a day of **rest** [*shevut*]; or if it is notable **because it is optional**, i.e., it involves an aspect of a mitzva but is not a complete mitzva; or if it is notable **because it is a full-fledged mitzva**, if it is prohibited **on Shabbat, one is liable for it on a Festival** as well. **And these are the acts prohibited by the Sages as shevut: One may not climb a tree on Shabbat, nor ride on an animal, nor swim in the water, nor clap his hands together, nor clap his hand on the thigh, nor dance. And the following are acts that are prohibited on Shabbat and are notable because they are optional**, i.e., which involve an aspect of a mitzva but are not complete mitzvot: **One may not judge, nor betroth a woman, nor perform halitza**, which is done in lieu of levirate marriage, **nor perform levirate marriage. And the following are prohibited on Shabbat despite the fact that they are notable because of the full-fledged mitzva involved in them: One may not consecrate, nor take a valuation vow** (see Leviticus 27), **nor consecrate objects for use by the priests or the Temple, nor separate teruma and tithes from produce. The Sages spoke of all these acts being prohibited even with regard to a Festival; all the more so are they**

prohibited on **Shabbat**. The general principle is: **There is no difference between a Festival and Shabbat, except for work involving preparation of food alone**, which is permitted on a Festival but prohibited on Shabbat.

4. ביצה ל"ז אט"ו, י"ז

כל אלו ביו"ט אמרו: ורמינהו משילין דרך ארובה ביו"ט אבל לא בשבת אמר רב יוסף לא קשיא הא ר"א הא ר' יהושע דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר"א אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו כדי שלא ימות ר' יהושע אומר מעלה את הראשון ע"מ לשוחטו ואינו שוחטו וחוזר ומערים ומעלה השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט א"ל אבי ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר"א התם אלא דאפשר בפרנסה אבל הכא דלא אפשר בפרנסה לא א"נ עד כאן לא קאמר ר' יהושע התם אלא דאפשר לאערומי אבל הכא דלא אפשר לאערומי לא אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל דתנן ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרה"ר ובי"ה מתירין דלמא לא היא עד כאן לא קא אמרי בית שמאי התם אלא אהוצאה אבל אטלטול לא אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא:

§ It was taught in the mishna: The Sages **spoke** of **all these** acts being prohibited even **with regard to a Festival**; all the more so are they prohibited on Shabbat. There is no difference between a Festival and Shabbat except for work involving food. The Gemara **raises a contradiction** against this from an earlier mishna: **One may lower produce from the roof into the house through a skylight** to prevent it from being spoiled by the rain **on a Festival, but not on Shabbat**. This shows that there is another difference between a Festival and Shabbat besides food preparation: Doing a strenuous activity to prevent a loss is permitted on a Festival but prohibited on Shabbat. **Rav Yosef said:** This is **not difficult**, as **this** mishna here, which does not include the *halakha* of lowering produce as an example of a difference between Shabbat and a Festival, is in accordance with **Rabbi Eliezer**, whereas **that** previous mishna that does cite it as a difference is in accordance with **Rabbi Yehoshua**. Rav Yosef elaborates on his statement: **As it is taught** in a *baraita*: If a cow and her calf, which may not be slaughtered on the same day because of the biblical prohibition: “You shall not kill **it and its offspring** both in one day” (Leviticus 22: 28), **fell into a pit** on a Festival, and their owner wishes to take them out, **Rabbi Eliezer says: One may raise the first in order to slaughter it and then slaughter it, and as for the second, he provides it sustenance in its place so that it will not die** in the pit. It is prohibited to undertake the strenuous task of raising an animal out of a pit except for the purpose of eating it on the Festival. Therefore, since one cannot slaughter both animals on the Festival, only one can be raised, while the other should be sustained in its place until after the Festival. **Rabbi Yehoshua, however, says: One may raise the first with the intent of slaughtering it and then change his mind and not slaughter it. Then he may go back and employ artifice** by deciding that he prefers to slaughter the second one, **and he raises the second**. Having raised both animals, **if he so desires he may slaughter this one; if he so desires he may slaughter that one**. Rav Yosef understands the argument between the two Sages as follows: Rabbi Yehoshua maintains that it is permitted to perform a strenuous activity on a Festival in order to prevent a loss, and therefore he may raise both animals, lest the one left behind die in the pit. Rabbi Eliezer, on the other hand, holds that one may not perform a strenuous activity to prevent a loss, so the second animal must be left in the pit even though it may die there. It may therefore be posited that the mishna that permits lowering produce on a Festival to prevent loss is in accordance with Rabbi Yehoshua’s opinion. Rabbi Eliezer would disagree with this leniency, and the principle that there is no difference between Shabbat and a Festival other than food preparation would remain intact. **Abaye said to Rav Yosef: From where** do you know that this analysis of these Sages’ opinions is correct? **Perhaps Rabbi Eliezer stated** his opinion that a strenuous activity to prevent monetary loss is prohibited on a Festival **only thus far, there** in the case of the animals in the pit, **where it is possible to sustain** the second animal in the pit and keep it from dying. **But here**, in the case of the produce on the roof, where there is **no possibility** of preventing the loss **through providing sustenance**, he would **not** prohibit lowering the produce to save it from loss. **Alternatively**, one can propose an opposite argument: **Rabbi Yehoshua stated** his opinion that a strenuous activity to prevent loss is permitted **only thus far, there** in the case of the two animals, **because it is possible to employ artifice** to raise the second animal, so that an observer might assume that that he was not acting to preserve his property, but wished to eat the first animal and subsequently changed his mind. **But here**, in the case of the produce on the roof, **where it is not possible to employ artifice**, as it is clear that he is acting to salvage his produce, Rabbi Yehoshua would **not** be lenient. Therefore, Rav Yosef’s approach to resolving the contradiction has no support from this *baraita*. **Rather, Rav Pappa said:** This resolution of the contradiction is to be rejected in favor of the following: This is **not difficult**, as **this** case is in accordance with **Beit Shammai**, whereas **that** case follows the approach of **Beit Hillel**. **As we learned** in a mishna: **Beit Shammai say:** On a Festival **one may not take out a child** who cannot walk, **nor a lulav, nor a Torah scroll** into the public domain, as none of these are required for the preparation of food, **and Beit Hillel permit** it. It is certainly prohibited to carry out any item into the public domain on Shabbat, yet Beit Hillel permit it on a Festival. Therefore, it may be posited that just as Beit Hillel allow carrying out items on a Festival but not on Shabbat, so would they permit moving the produce off the roof on a Festival but not on Shabbat. According to Beit Shammai, who forbid carrying items out on a Festival and on Shabbat equally, moving the produce from the roof would also be equally prohibited, and the principle that there is no difference between Shabbat and a Festival other than food preparation would remain intact. The Gemara at

first refutes this explanation: **Perhaps that is not so**, as it is possible that **Beit Shammai stated** their opinion **only thus far, there** with regard to the prohibition against **transferring** objects from one domain to another, **but not** with regard to **moving** objects, such as produce, from place to place in the house. The Gemara rejects this claim: **Is that to say that moving is not performed for the sake of taking out** to the public domain? The decree against moving items unnecessarily, i.e., not for use on Shabbat or a Festival, was enacted due to a concern that one might take objects into the public domain. Rav Pappa's explanation that it is only Beit Shammai who would prohibit lowering the produce from the roof therefore stands.

5. שמות כ"ג"א"ב

(יב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחַמְלֶיךָ וְיִנְפֹשׂ בְּרֵאֲמֹתֶיךָ וְהַגֵּר :

(12) Six days you shall do your work, but on the seventh day you shall cease from labor, in order that your ox and your ass may rest, and that your bondman and the stranger may be refreshed.

6. שמות כ"ד

(י) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְיְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְאִתְעַשֶּׂה כְּלִמְלֶאכֶה אֲתָה | וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲבַדְתָּ וְאַמְתָּ וְבַהֲמֹתֶיךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ

(10) but the seventh day is a sabbath of the LORD your God: you shall not do any work—you, your son or daughter, your male or female slave, or your cattle, or the stranger who is within your settlements.

7. שמות י"ב"ט"ו

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כְּלִמְלֶאכֶה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם אִךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל־נַפְשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם :

(16) You shall celebrate a sacred occasion on the first day, and a sacred occasion on the seventh day; no work at all shall be done on them; only what every person is to eat, that alone may be prepared for you.

8. משנה תורה + הלכות שביבת יום טוב א'א'ב

(א) שֵׁשֶׁת יָמִים הָאֵלּוּ שֶׁאֶסְרֵן הַכְּתוּב בַּעֲשִׂית מְלָאכָה שֶׁהֵן רֵאשׁוֹן וְשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח וְרֵאשׁוֹן וְשְׁמִינִי שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת וּבַיּוֹם חַג הַשְּׁבוּעוֹת וּבַאֲחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵן הַנִּקְרָאִין יָמִים טוֹבִים. וְשְׁבִיבִית כֵּלָן שְׁנֵה שֶׁהֵן אֲסוּרִין בְּכָל מְלָאכָת עֲבוּדָה חוּץ מִמְלָאכָה שֶׁהִיא לְצַרְף אֲכִילָה שְׁנֵאמַר (שמות יב טז) "אִךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נַפְשׁ" וְגו' :
(ב) כָּל הַשְּׁבוּבִת מִמְלָאכָת עֲבוּדָה בְּאֲחַד מֵהֵן הָרִי קִים מְצוֹת עֲשֶׂה שֶׁהָרִי נֵאמַר בְּהֵן (ויקרא כג כד) (ויקרא כג לט) "שְׁבִיבוֹן" כְּלוּמַר שְׁבִיבִת. וְכָל הַעוֹשֶׂה בְּאֲחַד מֵהֵן מְלָאכָה שֶׁאִינָה לְצַרְף אֲכִילָה כְּגוֹן שְׁבִיבָה אוֹ הִרְס אוֹ אֲרָג וְכוּיָצֵא בְּאֵלּוּ הָרִי בְּטַל מְצוֹת עֲשֶׂה וְעֵבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה. שְׁנֵאמַר כָּל מְלָאכָת עֲבַדָה לֹא תַעֲשֶׂה. (שמות יב טז) "כָּל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם". וְאִם עֲשֶׂה בְּעֵדִים וְהִתְרָאָה לוֹקָה מִן הַתּוֹרָה :

(1) These six days on which Scripture prohibited labor—being the first and seventh days of Passover, the first and eighth days of Sukkot, the day of Shavuot and the first day of the seventh month (Rosh Hashanah)—are called holidays (*yamim tovim*). The [degree of] cessation of work is equal in all of them, in that all work is prohibited except for labor that is for the sake of eating—as it is stated (Exodus 12: 16), "only anything that is eaten by any person."

(2) Anyone who rests from work of labor on one of them has surely fulfilled a positive commandment; as it is surely stated about them (Leviticus 23: 24), "a day of rest (*shabbaton*)" -meaning to say, "Rest!" And anyone who does work on one of them which is not for the sake of eating—such as [if] he built or demolished or wove or that which is similar to these—has surely negated a positive commandment and violated a negative commandment, as it is stated (Exodus 12: 17), "no work shall be done on them." And if one did it [in front of] witnesses and with a warning, he is lashed from Torah writ.

9. מכות כ"א ב"ט"ו

א"ל תנא קתני שמונה ואת אמרת תנא ושייר אמר רבא יש חילוק מלאכות בשבת ואין חילוק מלאכות ביום טוב אמר ליה עדיא תהא

Ulla said to him: The *tanna* taught and specifically enumerated **eight** sets of lashes, **and you say that he taught some and omitted some?** Rava says: The reason that sowing on a Festival was omitted is that **there is a division of labors on Shabbat, but there is no division of labors on a Festival**. On Shabbat, one who unwittingly performs several prohibited labors during one lapse of awareness is liable to bring one sin-offering

for each labor that he performed. On a Festival, if one performs several prohibited labors, he is liable to receive only one set of lashes, as there is one prohibition against performing labor on a Festival. Since the mishna listed plowing on the Festival, it does not also list sowing on the Festival. Ulla said to him: That [ada] is so.

10. תוספות על מגילה ז' ב"פ"א

אין בין יו"ט לשבת- צריך לומר דה"פ אין שום מלאכה אסורה לשבת שלא תהא אסורה ליום טוב אלא אוכל נפש בלבד אבל . שאר חלוקים יש ביניהן שזה בסקילה וזה בלאו :

11. ספר החינוך רצ"חג'

(ג) משרשי המצוה. כדי שיזכרו הנסים הגדולים שעשה השם יתברך להם ולאבותיהם וידברו בם ויודעום לבניהם ולבני בניהם, כי מתוך השביתה מעסקי העולם, יהיו פנויים לעסק בזה, שאלו היו מתרין במלאכה, ואפילו במלאכה קלה, היה כל אחד ואחד פונה לעסקו, וכבוד הרגל ישכח מפי עוללים גם מפי הגדולים. ועוד יש תועלות רבות בשביתה, שמתקבצין כל העם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשמוע דברי ספר, וראשי העם ידריכום וילמדום דעת. וכעין מה שאמרו זכרונם לברכה (מגילה לב, א) משה תקן להם לישראל שיהיו דורשין בהלכות הפסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת [והלכות חג בחג].

Sefer HaChinukh 298:3

(3) It is from the roots of the commandment that it is so that the great miracles that God, may He be blessed, did for them and for their forefathers be remembered, and that they speak about them and inform their children and the children of their children about them. As with the rest from the business of the world, they will be free to be involved with this. As if they were permitted work - and even light work - each and every one would turn to his business. And the honor of the festival would be forgotten from 'the mouths of babes'; also from the mouths of adults. And there are also many [other] benefits to its rest: As all the people gather in the synagogues and study halls to listen to the words of the book, and the heads of the people guide them and teach them knowledge. And [it is] similar to that which they, may their memory be blessed, said (Megillah 32a), "Moshe ordained for Israel that they should expound the laws of Pesach on Pesach and the Laws of [Shavuot] on [Shavuot and the laws of the Holiday (Sukkot) on the Holiday].

12. שמות כ"ט"א

כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

(11) For in six days the LORD made heaven and earth and sea, and all that is in them, and He rested on the seventh day; therefore the LORD blessed the sabbath day and hallowed it.

13. אבן עזרא, שמות כ: ז

וכבר הזכרתלי ראב"ע שמות פירוש שני כ: ב', (כי טעם כל עושה מלאכה בשבת הוא מכחש במעשה בראשית, רק איננו מכחש השם הנכבד

14. ביצה י"ד א-ב

תנו רבנן אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת תרתי הכי קאמר מה טעם אין עושין טיסני לפי שאין כותשין במכתשת ולימא אין כותשין במכתשת אי תני אין כותשין במכתשת הוה אמינא ה"מ במכתשת גדולה אבל במכתשת קטנה אימא שפיר דמי קמ"ל והתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה אמר אביי כי תניא נמי מתניתא מכתשת גדולה תניא רבא אמר לא קשיא הא לן והא להו

§ **The Sages taught** in a *baraita*: On a Festival **one may not prepare groats [*tisane*]**, a dish comprised of grains of wheat crushed into quarters, which involves great effort, **nor may one grind grain with a mortar and pestle**. The Gemara expresses puzzlement: These are **two** contradictory rulings. The *tanna* first stated that groats alone may not be prepared, as this involves hard work, implying that other items may be ground. He subsequently states that one may not grind with a mortar and pestle at all. The Gemara answers: **This is what he said:** The *baraita* should be amended to read as follows: **What is the reason that one may not prepare groats? Because one may not grind with a mortar and pestle. And let the *tanna* simply say: One may not grind with a mortar and pestle**, from which it can be inferred that groats may not be prepared. The Gemara explains that **if he teaches only: One may not grind with a mortar and pestle, I would have said that this applies only to a large mortar and pestle**, whose use has the appearance of a weekday activity; **but with a small mortar and pestle**, one might say it seems well, and one may prepare even groats with this mortar and pestle. The *tanna* therefore **teaches us** that groats may not be prepared in any manner. The Gemara challenges this: **But isn't it**

taught explicitly in a *baraita* that **one may not grind with a large mortar and pestle, but one may grind with a small mortar and pestle? Abaye said: Also, when the first *baraita* was taught, it was taught with regard to a large mortar and pestle, not a small one.** In other words, the *baraita* is stating two *halakhot*, not one, as claimed previously. The *tanna* first rules that one may not prepare groats even with a small mortar and pestle, and he subsequently states that one may not use a large mortar and pestle for any purpose.

Rava said: This is **not difficult**; the *baraitot* do not contradict one another. **This ruling, which permits a small mortar and pestle, is for us, the residents of Babylonia, who do not have servants, and that statement is for them, the inhabitants of Eretz Yisrael, who have many servants.** Since servants might treat the prohibition lightly, by using a large mortar and pestle and claiming they had used only a small one, they are prohibited from pounding in all cases.

15. ביצה י"ד ב'9ד',ו'

מתני' הבורר קטניות ביום טוב בית שמאי אומרים בורר אוכל ואוכל ובית הלל אומרים בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה: גמ' תניא אמר רבן גמליאל במה דברים אמורים כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את הפסולת פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי לא צריכא דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא:

MISHNA: With regard to **one who selects legumes on a Festival** by separating the edible and inedible portions, **Beit Shammai say: He may select food and eat it immediately, while leaving the refuse. And Beit Hillel say: He may select in his usual manner, in his lap, with a tray, or with a large vessel, but he may not do so with a tablet, nor with a winnow, nor with a sieve,** as these vessels are specially designed for selecting, which gives his action the appearance of a weekday activity. **Rabban Gamliel says: One may even wash the legumes in water and skim off the refuse floating on top. GEMARA: It is taught in a *baraita*: Rabban Gamliel said: In what case is this statement said?** Under what circumstances did Beit Hillel permit the removal of the refuse in the weekday manner of selecting? In a case **where the quantity of the food is greater than the quantity of the refuse. However, if the quantity of refuse is greater than the quantity of food, everyone agrees that one must remove the food and leave the refuse.** The Gemara asks: If the quantity of **refuse is greater than the quantity of food, is there an opinion that permits it?** Since the smaller amount of food is nullified by the refuse, the entire mixture is considered *muktze* and may not be moved. The Gemara answers: **No, it is necessary to state this *halakha* in a case where the removal of the refuse is greater in terms of effort, and yet it is smaller in size.** In other words, there is actually more food than refuse, but since greater effort is required to remove the refuse, it is preferable to remove the food.

16. ביצה כ"ג ב'כד עמוד א

מתני' אין צדין דגים מן הביברים ביו"ט ואין נותנין לפנייהם מזונות אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפנייהם מזונות רשב"ג אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר:

MISHNA: One may not trap fish from their ponds on a Festival even with the intention of eating them, as this falls into the category of hunting, a type of labor that is not permitted on a Festival. **Nor may one place food before them,** as it is not his duty to feed them; rather, they maintain themselves by eating smaller fish or different types of algae that grow in the water. **However, one may trap an animal or a bird from their enclosures [*beivarim*],** as they are viewed as already captured, and therefore the action is not considered an act of hunting. **And one may also place food before them** as one does for other household animals. **Rabban Shimon ben Gamliel says: Not all enclosures are identical** with respect to the *halakhot* of hunting. **This is the principle:** With regard to **any animal inside such an enclosure whose trapping is inadequate,** meaning that the enclosure is large and contains hiding places so that it is still necessary to pursue and apprehend the animal, **it is prohibited** for one to catch it; **and with regard to any animal whose trapping is not inadequate,** as it is possible to seize it immediately without having to engage in further pursuit, **it is permitted** for one to catch it.

17. שבת קל"ד א"י,י"א

אמר ליה אב"י לרב יוסף: מהו לגבון? אמר ליה: אסור. מאי שגא מלישה? אמר ליה: התם לא אפשר, הכא אפשר. והא אמרי נהרדעי: גבינה בת יומא מעליא! הכי קאמרי: דאפילו גבינה בת יומא מעליא.

Abaye said to Rav Yosef: What is the *halakha* with regard to whether it is permissible to curdle cheese on a Festival? He said to him: It is prohibited. Abaye asked: In **what way is this different from kneading dough,** which is permitted on a Festival? **Rav Yosef said to him: There, with regard to dough, it is not possible to bake bread before a Festival, as day-old bread is inferior to fresh bread. Therefore, kneading dough to bake bread on a Festival is permitted. Here, with regard to cheese, it is possible to curdle cheese before a Festival and it will not deteriorate in any way.** Abaye challenged this distinction: **Didn't the Sages of Neharde'a say that one-day-old cheese is excellent?** Curdling cheese on a Festival should be permitted? **Rav Yosef responded: This is what they**

are saying: Even one-day-old cheese is excellent; however, cheese that aged longer is better. Therefore, they did not permit curdling cheese on a Festival, as it is not necessary for the Festival.

18. משנה תורה + הלכות שביתת יום טוב א'9', ח'

(ה) כֹּל מְלֶאכֶה שֶׁאֵפְשֵׁר לְהַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ הֶפְסֵד וְלֹא חֶסְרוֹן אִם נִעֲשִׂית מִבְּעֶרֶב אֶסְרוּ חֲכָמִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב אִף עַל פִּי שֶׁהִיא לְצֶרֶךְ אֲכִילָה. וְלָמָּה אֶסְרוּ דָּבָר זֶה גְּזֵרָה שְׂמָא יֵינִיחַ אָדָם מְלֶאכֶת שֶׁאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לְיוֹם טוֹב וְנִמְצָא יוֹם טוֹב כְּלוּ הוֹלֵךְ בַּעֲשִׂית אוֹתוֹ מְלֶאכֶת וַיִּמְנַע מִשְׂמַחַת יוֹם טוֹב וְלֹא יִהְיֶה לוֹ פְּנָאֵי לֶאֱכֹל :

(ו) וּמִזֵּה הַטַּעַם עֲצָמוּ לֹא אֶסְרוּ הַהוֹצָאָה בְּיוֹם טוֹב וְאִף עַל פִּי שֶׁכֵּל הַהוֹצָאָה הִיא מְלֶאכֶה שֶׁאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְלָמָּה לֹא אֶסְרוּהָ כִּדְּי לְהַרְבוֹת בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב וַיּוֹלִידוּ וַיְבִיאוּ כֹּל מָה שֶׁיִּרְצֶה וַיִּשְׁלִים חֲפָצָיו וְלֹא יִהְיֶה כְּמִי שֶׁיְדִי אֶסְרוֹתָ. אֲבָל שֶׁאֵר מְלֶאכֶת שֶׁאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב הוֹאִיל וַיֵּשׁ בְּהוֹן עֶסֶק אִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב :

(ז) כִּי צִד. אִין קוֹצְרִין וְלֹא דָשִׁין וְלֹא זוֹרִין וְלֹא בּוֹרְרִין וְלֹא טוֹחְנִין אֶת הַחֲטִים וְלֹא מְרַקְדִין בְּיוֹם טוֹב שֶׁכֵּל אֵלוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּהֵם אֶפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְאִין בְּכֶךְ הֶפְסֵד וְלֹא חֶסְרוֹן :

(ח) אֲבָל לְשׁוֹן וְאוֹפִין וְשׁוֹחֲטִין וּמִבְשָׁלִין בְּיוֹם טוֹב. שֶׁאֵם עֲשֵׂה אֵלוֹ מִבְּעֶרֶב יֵשׁ בְּכֶךְ הֶפְסֵד אוֹ חֶסְרוֹן טַעַם. שֶׁאִין לְחֵם חֵם אוֹ תִבְשִׁיל שֶׁבִשַׁל הַיּוֹם כִּלְחֵם שֶׁנֶּאֱמַר וְכִתְבִּשְׁלִי שֶׁנִּתְבְּשַׁל מֵאֵמֶשׁ. וְלֹא בִשֵׁר שֶׁנִּשְׁחַט הַיּוֹם כִּבְשֵׁר שֶׁנִּשְׁחַט מֵאֵמֶשׁ. וְכֹן כֹּל כִּיּוֹצֵא בְּאֵלוֹ. וְכֹן מְכַשְׂרֵי אֲכָל נֶפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּהוֹן חֶסְרוֹן אִם נִעֲשׂוּ מִבְּעֶרֶב עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב. כְּגוֹן שְׁחִיקַת תְּבֻלִין וְכִיּוֹצֵא בְּהוֹן :

(5) The Sages prohibited any work on a holiday—even though it is for the sake of eating—if it can be done on the day preceding the holiday without a loss or a lack to it. And why did they forbid this thing? [As a] decree, lest one postpone the performance of work that it is possible to do from the eve of the holiday until the holiday; and it would [then] come out that the whole holiday would be spent in performing this work—so he would be prevented from enjoyment of the holiday, and he would have no free time to eat.

(6) For this very reason they have not prohibited the transfer of objects from one domain into another on a festival, even though each transfer is work that can be done on the day preceding the festival. Why then have they not prohibited it? In order to increase the festive rejoicing. One may therefore carry to and fro whatever he pleases, performing all that he has to do, without being like one whose hands are tied.—

(7) How is this? We do not reap, nor thresh, nor winnow, nor sort nor grind wheat kernels on a holiday. As all of these, and that which is similar to them, are possible to do from the eve of the holiday, and there would be no loss or lack in [doing] this.

(8) But we may knead, bake, slaughter and cook on a holiday. For if one did these from the eve of the holiday, there is a loss or a lack [in the] taste with it. As bread that was baked yesterday or food that was cooked yesterday is not the same as hot bread or as a food that he cooked today. And likewise anything that is similar to these. And likewise may we do [work] on a holiday [upon] things that prepare the food of [any] person, about which there will be a lack if they are done from the eve—such as pounding spices, and that which is similar to them.

19. משנה תורה + הלכות שביתת יום טוב ג'9"ב

(יב) אִין עוֹשִׂין גְּבִינָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁאֵם גְּבוֹן מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב אִין בְּזֵה חֶסְרוֹן טַעַם אֲבָל דְּכִין אֶת הַתְּבֻלִין כְּדָרְכּוֹן שֶׁאֵם יְדוּד אוֹתוֹ מִבְּעֶרֶב כְּפֹג טַעַמִּין. אֲבָל מֶלֶח אִינוֹ נְדוּד בְּיוֹם טוֹב אֲלֵא אִם כֹּן הִטָּה הַמְכַתֵּשׁ אוֹ שִׁיְדוּד בְּקַעֲרָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ כְּדִי שִׁשְׁנָה. שֶׁאֵם שְׁחַק הַמֶּלֶח מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לֹא כְּפֹג טַעַמוֹ. וְאִין שׁוֹחֲקִין אֶת הַפְּלִפְלִין בְּרַחֲמִים שֶׁלְּהוֹן אֲלֵא דָּד אוֹתוֹ בְּמִדּוּכָה כְּכֹל הַתְּבֻלִין :

(12) We may not make cheese on a holiday—since if one [made it] from the eve of the holiday, there is no loss of taste with this. But we may pound spices in their customary way. For if he would pound it from the eve, their taste would be dulled. However, one should not pound salt on a holiday, unless he inclined the mortar or pounded onto a tray, and that which is similar to it, in order to alter (it from its customary way). For if one ground the salt from the eve of the holiday, its taste would not be dulled. And we may not grind pepper in their mill, but must rather pound them with a pestle, like all the other spices.

20. רש"י על ביצה ג' א9א'9א'

ויתלוש - דהוה איסורא דאורייתא דהיינו קוצר שהוא אב מלאכה :

21. פסקי הראש על ביצה ג'9א'

אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב. ואין נותנין לפנייהם. מזונות אבל צדין חיה ועוף ונותנין לפנייהם מזונות. רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל כל שמחוסר צידה אסיר ושאין מחוסר צידה מותר. מתוך פירוש רש"י משמע דצידה אסורה מדאורייתא כי נתן טעם לדבר הא צידה אסורה מדאורייתא טפי משחיטה ואפייה ובישול משום דכל הני עדיפי טפי היום משאם נעשה מאתמול. אבל צידה אפשר מאתמול ויניחם במצודה במים עד למחר. ולקמן (ביצה דף כח:) לא משמע הכי דמפליג רבי יהודה במכשירין בין אפשר לעשותם מאתמול ובין אי אפשר לעשותם מאתמול. מכלל דבאוכל נפש לא מפליג. ומדרבי (יהושע) יהודה נשמע להו לרבנן דבאוכל נפש לא פליגי אלא רבנן הוא דגזור על קצירה ובצירה וטחינה לפי שאדם רגיל לבצור כרמו כאחד ולקצור שדהו כאחד ולטחון הרבה ביחד ולדרוך ענביו כאחד. לכן אסרו כל אלו דדמי לעובדא דחול ומטעם זה נמי אסרו צידה. כי פעמים תעלה במצודתו דגים הרבה ודמי לעובדא דחול. ובירושלמי (פ"ק ה"ל ז) מסמיך ליה אקרא

דגרסינן התם מנין שאין טוחנין ואין בוררין ואין מרקדין ת"ל אך אשר יאכל לכל נפש וגו' ושמרתם את המצות כלומר מלישה ואילך מותר ולא מלאכות שקודם הלישה. תני חזקיה אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטינן מכאן שלא יקצור ולא ירקד ביום טוב. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון ב"ג: גמ' היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל כל שאומרים הבא מצודה ונצודנו. א"ל אביי לרב יוסף והרי אווזין ותרנגולין שאומר הבא מצודה ונצודנו ותניא הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור. תימה אמאי פריך הא כל פטורי שבת פטור אבל אסור כדאמרין ריש שבת (דף ג.). והכא נמי תנן כל שמחוסר צידה אסור. וצ"ל דהא דקאמר כל המחוסר צידה אסור ר"ל חייב. וכן מוכח בפרק האורג (שבת דף קו): דרשב"ג דהכא תני התם כל המחוסר צידה דפטור דלא חשיב כניצוד ועומד ואם כן הצד מתוכו חייב. ולפי זה אסור לצוד ביו"ט אווזין ותרנגולין ההולכין בחצר ואין העולם נזהרין מזה. ובעלהעיטור כתב דפטור דאווזין ותרנגולין פטור ומותר קאמר. ואף לדברי התוס' איכא למימר מה שהוצרכו לתרץ דכל המחוסר צידה אסור היינו חייב משום דאביי הקשה כל כך בפשיטות לרב יוסף מאווזין ותרנגולין אמתני' ומאי הוה ליה הקושיא כולי האי כיון דמצינו לפרש דפטור דתרנגולין הוי פטור אבל אסור. לכך הוצרכו לתרץ דמחוסר צידה חייב הלכך אפילו אי מפרשת דפטור דאווזין ותרנגולין דפטור אבל אסור אכתי תיקשי לך. ומיהו אפשר אף לדברי התוס' הוי פטור ומותר כיון דבאין לכלובן ומזונותיהן עליך () לא מיתסר למצדינהו:

22. תלמוד ירושלמי ביצה

תני אין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין הבורר והטוחן והמרקד בשבת נסקל ובי"ט סופג את הארבעים והתנינן בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי א"ר חנינה ענתנייה דרבן גמליאל היא דר"ג אמר אף מדיח ושולה והא תני של בית ר"ג היו שוחקין פילפלין בריחים שלהן ומותר לטחון ואסור לבור אמר ר' יוסי בי ר' בון לא הותרה טחינה כדרכה מניין שאין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין ר' אחא בשם רשב"ל (שמות י"ב: ט"ז) כל מלאכה לא יעשה בהם עד ושמרתם את המצות ר' יוסי בעי כלום למדו לתבשיל אלא מיכן ר' יוסה לא אמר כן אלא ר' יוסי בשם רשב"ל (שם) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם עד ושמרתם את המצות תני חזקיה ופליג אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטינן שלא יקצור ולא יטחון ולא ירקד

23. ר"ן על הרי"ף מסכת ביצה דף יב עמוד ב

אין צדין דגים מן הביברין. ביברין של דגים הם בריכות מים ביברין של חיה קרפיפות מוקפות גדר וכוונסין לתוכן חיות הבר ויולדות ומגדלות שם וכתב רש"י ז"ל אף על גב דשחיטה ואפייה ובשול אבות מלאכות הן והותרו לצורך יום טוב משום דאי אפשר מעיו"ט דשחיטה חיישי למכמר בשרא פן יתחמם ויסריח אבל צידה אפשר לצודו מבעו"י ויניחנו במצודתו במים ולא ימות ולמחר יטלנו ע"כ ואם סבור הרב ז"ל שהצידה ביום טוב אסורה מדאורייתא מהאי טעמא לא מחוור דהא מדאורייתא לא מפלגינן באוכל נפש עצמו בין אפשר מאתמול ללא אפשר אלא במכשירין בלחוד משום דכתיב הוא וכת"י לכם כדלקמן [ד' כח ב] אבל באוכל נפש עצמו לא שהרי [דף יא א] מוליכין סכין אצל טבח ביום טוב ואלו בשבת לענין מילה אסור מפני שאפשר לעשותה מע"ש וכן לענין שחיטת הפסח כדאי בפסחי [ד' סו א] הרי [ד' יד א] מלח ומוריקא הנדוכין כדרכן בהצללה מועטת מלאכה גמורה היא וכנגדה בשבת חייבין עליה סקילה והתירו אותה ביום טוב אף על פי שאפשר לעשותה מבערב ואפילו מדבריהם לא אסרוה אלא שהצריכו בה שינוי מועט [מטעם] שנתפרש למעלה ודאמרין בפרק רבי אליעזר דמילה [דף קלד א] מהו לגבן ומהדינן דאסור משום דלא דמי ללישה דלישה לא אפשר מעיו"ט מפני שהפת משובח כשהוא בן יומו וגבינה אפשר על כרחך ליתא אלא מדרבנן וכדכתיבנא ולפיכך אם בא הרב ז"ל לאסור הצידה מן התורה מן הטעם שכתב אינו מחוור ואם נתכוין לומר שבשביל כך אסורה מדבריהם אינו מספיק שאם כן אם עלתה מצודתו מעיו"ט ריקנית יהא מותר לצוד ביום טוב ועוד שהדגים כיון שנצודו אף על פי שעומדין במים במצודה נפסדין הם יותר מתבלין הנשחקים מעיו"ט שהתירו לדוכן כדרכן ביום טוב ועוד לקיטת פירות שהן נפסדות מיום לחבירו כגון תותים ותאנים למה אסרו אלא על כרחנו צריך בזה טעם אחר ובירושלמי נתנו בזה שני טעמים דגרסינן התם תני אין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין והבורר והטוחן והמרקד בשבת נסקל ביום טוב סופג את הארבעים וכו' מניין שאין טוחנין ולא מרקדין רבי יוסי בשם ר"ל אומר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם מן ושמרתם את המצות כלומר מלישה ואילך למעט טחינה והרקדה וכו"ש קצירה ודישה תני חזקיה ופליג אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטינן מכאן שלא יקצור ולא יטחון ולא ירקד ביום טוב ומוכח התם דברירה איכא בינייהו מ"מ נראה משטת הירושלמי שהטחינה וכיוצא בהו אסורה מן התורה ואין זה דרך גמרתנו דהא שרינן שחיקת פלפלין וכל הנדוכין כדרכן אף על גב דשחיקה ודאי תולדה דטוחן הוא והרי בירושלמי הוצרכו לומר דשל בית רבן גמליאל שהיו שוחקין פלפלין בריחים שלהם היינו משום שלא היתה טחינה כדרכה והרמב"ן ז"ל כתב בספר המלחמות שלא כל המלאכות הותרו ביום טוב אלא הכשר המאכלין לאוכלן כגון אפייה ובישול וכיוצא בהן אבל לצוד בעלי חיים שאינן ברשות אדם וכן לעקור דבר מגדולו כגון קצירה ותולדותיה אלו וכיוצא בהן אסורין והרי הן בכלל מלאכת עבודה א"נ כמו שמפורש בירושלמי וכו' וכל זה אינו מספיק לי למה יהא אסור לטחון חטים מן התורה ויהא מותר לדוך כל הנדוכין כדרכן שהרי שחיקה ודאי תולדה דטוחן הוא אבל הקרוב אצלי לפי גמרתנו שכל מלאכת אוכל נפש האסורה ביום טוב אינה אלא מדבריהם שחכמים אסרו המלאכות הנעשות לימים הרבה כקצירה וטחינה וכיוצא בהן ואף לקיטת פירות הנפסדים כתותים וענבים אסרו לפי שהלכו אחרי רובה של לקיטה שאינה ליומה ואף על פי שהתירו שחיקת הפלפלין ולא הלכו אחרי רובה של טחינה היינו טעמא לפי שאין אותה שחיקה שהיא ליומה נעשית באותה ענין שהיא נעשית לימים הרבה שזו במדוך וזו ברחים ואף פלפלין ברחים שלהם אינה כדרך טחינת חטים לימים הרבה ואף צידת דגים נמי אסרו לפי שאין דרך לצוד אותם יום יום לפי שאינו סומך על הספק שלא לתקן מאכלו שהרי אינו יודע אם תעלה מצודתו ריקנית אלא עיקרה מיום לחבירו הוא ולפיכך אסרוהו מדבריהם ולא תיקשי לך הא דגרסי' בפרק המצניע (דף צה א) ת"ר החולב והמחבץ והמגבן כגורגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שוגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה את המ' ד"ר אלעזר דאפשר דכי היכי דלא קאי אמתחבץ ואמגבן דהא גבון ביום טוב לא מיתסר אלא מדרבנן והכי מוכח מדלא אייתנין הך ברייתא בפרק ר' אליעזר דמילה [דף קלד א] כי איבעיא לן מהו לגבן ומשמע ודאי דהזיד ביום טוב לא קאי אמגבן ה"נ אפשר דלא קאי ארודה חלות דבש דמיתסר משום תולש כדאייתא התם וכך מטין דברי הרמב"ם ז"ל בפרק ראשון מהלכות יום טוב שכל מלאכת אוכל נפש האסורה ביום טוב אינה אלא מדבריהם ועדיין אין כל זה מחוור לפי שהסוגיא הירושלמית מוכח שהן מן התורה ואף ברייתא זו בפרק המצניע כפשטה הכי מוכחה:

(ז) בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם פְּלִמְלֵאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

(7) On the first day you shall celebrate a sacred occasion: you shall not work at your occupations.

25. רמב"ן על ויקרא כ"ג'א'א'

(א) כל מלאכת עבודה אפילו המלאכות החשובות לכם עבודה וצורך שיש חסרון כיש בבטלה שלהן כגון דבר האבד כך הבנתי מת"כ (פרשה יב ח) דקתני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו' לשון רש"י ואיננו נכון כלל כי מה טעם שיאמר הכתוב לא תעשה מלאכת דבר האבד ויבאו שאר המלאכות מק"ו וא"כ ראוי שיאמר אף בשבת כן ועוד שא"כ הרי חולו של מועד רמוז בתורה שמותר בדבר האבד והם אמרו (חגיגה יח) לא מסרה הכתוב אלא לחכמים שאין בתורה רמז איזו מלאכה מותרת ואיזו מלאכה אסורה ולשון "עבודה" כולל הוא כל המלאכות והשמושים עובד אדמתו ישבע לחם (משלי יב יא) ועבדך שש שנים (דברים טו יח) ועבדת את אויביך (שם כח מח) ואינו משמש בשום מקום בדבר האבד בלבד שאם לא תעשה היום לא תעשה למחר אבל פירוש "מלאכת עבודה" כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש כענין שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שמות כ ט) ובכל עבודה בשדה (שם א יד) ונעבדתם ונזרעתם (יחזקאל לו ט) וקין היה עובד אדמה (בראשית ד ב) ומלאכה שהיא באוכל נפש היא מלאכת הנאה לא מלאכת עבודה וזה מתבאר בתורה כי בחג המצות שאמר תחילה (שמות יב טז) כל מלאכה לא יעשה בהם הוצרך לפרש אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ובשאר כל ימים טובים יקצר ויאמר כל מלאכת עבודה לא תעשו לאסור כל מלאכה שאינה אוכל נפש ולהודיע שאוכל נפש מותר בהן ולא יאמר הכתוב לעולם באחד מכל שאר ימים טובים "כל מלאכה" ולא יפרש בהם היתר אוכל נפש כי "מלאכת עבודה" ילמד על זה אבל בפרשת כל הבכור (דברים טז ח) בחג המצות אמר וביום השביעי עצרת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה והטעם מפני שכבר התיר בו בפירוש אוכל נפש ולא הוצרך לאמר בו "כל מלאכת עבודה" והזכיר "מלאכה" סתם ולא אמר "כל מלאכה" כמו שנאמר בשבת (לעיל פסוק ג) ויום הכפורים (להלן פסוק כח) כי הכונה לא תעשה מלאכה אשר הזהרתך עליה וכתב רבי חננאל כל מלאכת עבודה מגיד שאינו מתיר אלא במלאכת אוכל נפש כדכתיב בענין הזה במקום אחר וביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם ומפני שמזכיר שם "כל מלאכה" הוצרך לפרש אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם פירוש "מלאכת עבודה" מלאכה המשתמרת לעבודת קנין כגון זריעה וקצירה וחפירה וכיוצא בהם אבל אוכל נפש אינה מלאכת עבודה זה...

26. תוספות מסכת שבת דף צה עמוד א

מיהו תימה לר"י כיון דמותר לגבן ביי"ט מן התורה אפילו באפשר אפילו לא יהא מותר מדרבנן אלא בדלא אפשר אם כן נפל ביתו ביי"ט יהא מותר לבנותו ביי"ט דמתוך שהותר בנין לצורך דמגבן הוי משום בונה כדאמר בסמוך הותר נמי שלא לצורך ובלבד שיהא צורך היום לאכול בתוכו שלא יכנו שרב ושמש וי"ל דאסור מדרבנן דהוי עובדא דחול כי היכי דאסורין טחינה והרקדה ביום טוב.

27. אורח חיים תצ"הא'ב'

(א) איזה מלאכות אסורים בי"ט ובו ד סעיפים 9

כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביום טוב חוץ ממלאכת אוכל נפש וחוץ מהוצאה והבערה וכן מכשירי אוכל נפש שלא הי' אפשר לעשותם מאתמול: הגה ויש מחמירין אפילו באוכל נפש עצמו כל שאינו מפיג טעם כלל אם עשאו מערב י"ט (א"ז מהרי"ל) מיהו אם לא עשאו מערב י"ט ויש בו צורך י"ט מותר לעשותו ע"י שינוי (סמ"ג ור"ן):
(ב) קצירה טחינה ובצירה וסחיטה וצידה אע"פ שהם מלאכת אוכל נפש אסורים חכמים:

(1) All work that is forbidden on Shabbos is forbidden on Yom Tov, except for work of preparing food, and except for carrying and igniting, and also preparation for preparing food that was not able to be done the day before.

28. משנה ברורה סימן תצה ס"ק א - יג

(א) (האסורה בשבת - בין שאיסורה מן התורה) א [ובין שאיסורה משום שבות וכן כל דבר שאסור לעשותו בעצמו אסור לומר גם לעכו"ם לעשותו כמו בשבת]:

(ב) (חוץ ממלאכת אוכל נפש - כדכתיב בקרא אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם):

(ג) (וחוץ מהוצאה והבערה - ופרטי דיניהם יתבארו לקמן סימן תקי"א ותקי"ח):

(ד) (וכן מכשירי אוכל נפש וכו' - ופרטי דין זה עיין לקמן סימן תק"ח ותק"ט):

(ה) (שלא היה אפשר - דנתקלקל ביום טוב) ב [או שלא הספיק לו השעה ומשמע דבאוכל נפש גופיה מותר לדעת המחבר אפילו באפשר לעשותו מאתמול] ג [ומיהו בדבר שדרך לעשותו בפעם אחת לימים רבים גם להמחבר אסור בדבר שטוב מאתמול ולא יפיג טעמו וכדלקמן סימן תקי"י ס"ג ע"ש וע"י שינוי משמע מהגר"א דשרי]:

(ו) (מאתמול - אבל אם אפשר לעשותו מאתמול) ד [הרי הוא כשאר מלאכות ואסור מן התורה]:

(ז) (ויש מחמירין וכן) - ה' [מדרבנן כדי שלא יעבור עליו כל היום במלאכות וימנע משמחת יום טוב]:

(ח) (כל שאינו מפיג - דלישה ואפיה וסחיטה ובישול אם עשאו בעיו"ט) ו [יש בהם חסרון טעם שאין לחם שנילוש ונאפה היום

כלחם שנילוש ונאפה מאתמול ולא תבשיל שנתבשל היום כתבשיל שנתבשל מאתמול ולא בשר שנשחט היום כבשר שנשחט מאתמול ולהכי לא גזרו בהם אבל דבר שאין בו קלקול טעם והפסד אם נעשה מאתמול ל"ל לעשותן ביום טוב וכתבו] ז [האחרונים דנקטינן למעשה כסברא זו. וכתבו עוד דלפי דעה זו אסור ללוש ביום טוב ווימזלי"ן) שקורין לאקשי"ן] ח [שאפשר הנילושים מבע"י טובים ביותר וכן אסור לבשל פירות יבשים ביום טוב שהוא ידוע שהמבושלים מעיו"ט טובים הם יותר לאכילה אח"כ ביום טוב] ט [מיהו אם לא היה לו שהות מקודם לבשל וכש"כ כשלא היה לו הפירות מקודם בודאי מותר לבשלם ביום טוב וכן לענין לישה הנ"ל:

ט (טעם כלל - משמע דאם מפיג טעם אפילו במקצת שרי לכו"ע ובמהרי"ל כתוב שאסור לדוך שקדים ביום טוב להוציא מהן חלב מדהיה אפשר ליה לדוך מאתמול אף על פי שמפיג טעם קצת וכתבו האחרונים דמשו"ה החמיר בזה דדמי קצת לסחיטת פירות דאסור. ומ"מ ע"י שינוי] י [נראה דיש להתיר:

י (מותר לעשותו ע"י שינוי - ואם לא עשאו מעיו"ט מפני איזה אונס] יא [מותר אפילו בלי שינוי. וכתב המ"א דאפילו לכתחלה מותר להמתין לעשותו ע"י שינוי ובספר בגדי ישע] יב [מפקפק ע"ז אכן אם אין לו שהות קודם יום טוב] יג [בודאי יש לסמוך ע"ז:

יא (קצירה וכו' - ו"ה"ה] יד [דישה והרקדה וכה"ג:

יב (וסחיטה - ר"ל לסחוט הפירות להוציא מהן שמנן וינין] טו [לאכילה ביום טוב:

יג (אסרום חכמים - דמן התורה כל מלאכה שהוא באוכל נפש מותר אלא חכמים אסרו] טז [דברים שהם עבודה רבה כגון הני שהאדם רגיל לקצור שדהו ולבצור כרמו כאחד ולדרוך כל ענביו כאחד ולטחון הרבה בפ"א וא"כ יטרד כל היום בעבודתו וימנע משמחת יום טוב ולכן אסרו חכמים] יז [ואפילו ע"י שינוי אסור והניחו בהיתרן רק דברים שמשמחם הן רק לצורך אכילת יום טוב] יח [והרבה פוסקים חולקין וסוברין דמלאכת עבודה הנ"ל אסור מן התורה אפילו באוכל נפש ולא התירה התורה באוכל נפש אלא מה שהוא דרך לעשות ליום זה כגון מלישה ואפיה ואילך וכה"ג מלאכות שהם לצורך אכילה ביום טוב ופרטי דינים אלו יתבארו בסימנים הבאים כאו"א במקומו :

29. ביאור הלכה תצ"ה 9א'9

(א) וכן מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר וכו' - והטעם משום דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ודרשו בגמרא דלכם אתי לרבות לכל צרכיכם דהיינו המכשירים להאוכל ומותר אפילו בלי שינוי כמו אוכל נפש עצמו. והנה מהמחבר משמע דאוי"נ שרי לעשות ביו"ט אפילו היה אפשר לעשותו מבע"י שלא היה מפיג טעם כלל ואפי' בלי שינוי והיינו אם הוא דבר שאין דרך לעשותו לימים רבים ודעת היש מחמירין דאפילו בזה צריך שינוי כיון שאינו מפיג טעם כלל אם היה עושה מעיו"ט אבל בדבר שדרך לעשותו לימים רבים אפילו לדעת המחבר צריך שינוי וכ"ז כשלא היה מפיג טעם כלל אם היה עושה מעיו"ט אבל אם היה מפיג טעם מותר אף בזה שלא ע"י שינוי [כ"ז מביאור הגר"א] והנה לפ"ז אנו מוכרחין לומר דמה שאוסר המחבר בסימן תקי"ו סעיף ח לעשות שאור ביו"ט כ"א ע"י שינוי הוא משום שדרך לעשותן לימים הרבה :

(ב) מיהו אם לא עשאו וכו' - ע"י שינוי ונרשם ע"ז סמ"ג ור"ן ט"ס הוא דלדעת הר"ן מותר אפילו בלא שינוי כמו שכתב הגר"א וזהו דעת המחבר דלא הזכיר כלל חומרא לענין אי"נ עצמו משמע דבכל גווני שרי ודברי הד"מ בענין זה צ"ע בתרתי אחד דמשמע מיניה דלדעת המחמירים אפילו ע"י שינוי לא מהני וסמ"ג הוא מהמקילין וכאן משמע דהסמ"ג הוא המחמיר ולדעה ראשונה אפילו שינוי לא בעי גם משמע מיניה שם לכאורה דהסמ"ג ור"ן בחדא שיטתא קיימי ובאמת זה אינו וכנ"ל ונ"ל לתרץ דבאמת לדעת מהרי"ל וא"ז סובר הד"מ דאינהו ס"ל אפילו שינוי לא מהני [ובמלח אפשר דהקילו חכמים משום דא"א לאכול תבשיל בלי מלח] ולדעת הר"ן דהוא דעת המחבר וכמ"ש הגר"א אפילו שינוי לא בעי וזהו שכתב מתחלה ויש מחמירין היינו דעת א"ז ומהרי"ל דאפילו שינוי לא מהני ומה שכתב אח"כ מיהו אם לא עשאו וכו' ר"ל בדיעבד יש לסמוך אדעת הסמ"ג דמהני שינוי [ומה שכתב בד"מ וכ"כ הר"ן היינו דבזה שוו תרווייהו דיש להקל עכ"פ ע"י שינוי ושלא כדעת המחמירים] ולפ"ז אין להקל לכתחלה להניח על יו"ט ולעשות ע"י שינוי ולעני"ד זהו כונת המגן אברהם שהסמ"ג דברי מהרי"ל לענין מה שהקיל מתחלה להניח על יו"ט ולעשות ע"י שינוי דלדעת מהרי"ל אין לעשות כן וכמו שמוכח מן הד"מ :